

ח ניסן

נשיא מנשה / קדושת ושמחת ימי חול המועד | סעודת אסתר | קבלת פני רבו ברגל

גמ' פסחים:

ושמחת בחגך.

גמ' סוכה:

משבח אני את העצלנין ברגל.

שבולי הלקט:

כל מה שמשמח אותו.

מנהגי מהרי"ל:

לשמוח במנעלים חדשים.

ראשית חכמה:

לקבל המועד בסבר פנים יפות.

מדרש תנחומא:

אם אתה משמח את שלי.

ספר החינוך:

חייב אדם לשמח בני ביתו ברגל.

סדר היום:

ימי חול המועד קדושים וימי רצון.

טור:

שמחת יו"ט ולא הוללות.

ראשית חכמה:

ימי המועד הם ימי מקראי קודש.

פלא יועץ:

שמחה עם בני ביתו בדרך התורה.

השל"ה הק':

אין שמחה אלא בבשר ויין אבל לתוי"ש.

גמ' מכות:

כל המבזה את המועדות כעובד ע"ז.

משניות אבות:

המבזה את המועדות אין לו חלק לעוה"ב.

תפילין בחול המועד

שו"ע / טור / שו"ע הרב / ט"ז / הרה"ק

מהר"ש מבעלז.

חייב אדם לקבל פני רבו ברגל:

שער המלך / תפארת שלמה

סעודת אסתר ביום השני של הפסח:

שו"ע מגן אברהם / של"ה הק' / חידושי

הרי"ם.

ימי היולא

תע"ב: הרה"ק אליהו בהר"ר בנימין וולף שפירא זצוק"ל מח"ס אליה רבה.
תק"ס: הרה"ק מרדכי בהר"ר דב בער שפירא זצוק"ל מנשעכז ב' רשפי אש.

משניות - מסכת פסחים

פרק י

א ערבי פסחים סמוך למנחה, לא יאכל אדם עד שתחשך. ואפלו עני שבש"א, לא יאכל עד שיערב. ולא יפתחו לו מארבע בוסות של יין, ואפלו מן התמחוי.

פירוש ר"ע מברטנורא

א. ערבי פסחים סמוך למנחה. קדם למנחה מעט כמו חצי שעה, בתחלת שעה עשירית, דתמיד קרב בתשע ומחצה והוא זמן המנחה, וקדם למנחה חצי שעה הוי בתחלת שעה עשירית: לא יאכל אדם. כדי שיאכל מצה לתאבון משום הדור מצוה. ולחם פשיטא דלא מצי אכיל, דחמץ אסור ממש שעות ולמעלה. ומצה נמי הא אמרינן בירושלמי האוכל מצה בערב פסח כבא על ארוסתו בבית חמיו. ולא נצרכה אלא לשאר אכלין שלא ימלא כרסו מהן: עד שיערב. במטה ועל השלחן כדרך בני חורין: ולא יפתחו לו. גבאי צדקה המפרנסים את העניים: ואפלו הוא מתפרנס מן התמחוי. דהיינו עני שבעניים דתנן במסכת פאה מי שיש לו מזון שתי סעודות לא יטל מן התמחוי: מארבעה בוסות. כנגד ארבע לשונות של גאלה שיש בפרשת וארא, והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי:

רבינו חננאל

קוח:

ערבי פסחים:

פרק עשירי

פסחים

מסורת הש"ס

ענין אברהם אבינו שהפילו נמרוד לבשן האש וענין חנוכה משהו וענינה שהפילו ונבוכדנצר לבשן האש וענין ויחזקו על ים סוף ישראל שבאחו הדור קטני אמנה היו אהרן כשם שאנו עולין מצד זה כך המצרים עלו מן החד האחר וכו'.

אמרה כנסת ישראל אפי"ם שדלה אני מן המצות לי נאה להושיע אהבתי כי ישמע ה' והללו את ה' כל גוים וכל שכן אנו נגדו עלינו חסדו וענין יאתיו חשמינס מני מצרים למלך המשיח לא יאצר ולא יחסן כי ליושבים לפני ה'

תורה אור

גמ' א] ואבותינו כמצינים לא השפילו נבֿלֿאֿותֿיהֿ לא רבוֿ את רבֿ הַסֿוֹדֿיֿן וְקִיְוֵה עַל יָם סוֹף: (השלם ק, א)

ב] וַיִּשְׁעֵנִי בַּיּוֹם הַהוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִדֵּר מִצְרַיִם וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם מֵעַל שַׁף הַיָּם: (שמות ה, ג)

ג] וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶבֶב בְּחוּרֵי וְעַל רֶבֶב מִצְרַיִם וַיִּשְׁלֹשֵׁם עַל כַּף: (שמות ה, ד)

ד] וַיַּעֲקֹב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵל ייִ בִּישַׁע מֵאוֹת רֶבֶב פֶּרֶז לֹא וְהָאֵל קָחֵן אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּהִנָּה עֲשִׂירֵם שָׁנָה: (שמות ה, ד)

ה] מִן שְׁמֵימֵי נִתְּמַם הַמִּזְבֵּימֵם מִסְּמוֹתֵיהֶם וַיִּתְּמֵם עִם סִסְרָא: (שמות ה, ד)

ו] נִתַּח קִישוֹן וְרָפָם נִתַּח קְרוֹמִים נִתַּח קִישוֹן תִּרְבִּיץ נִפְשֵׁי עֵי:

ז] מוֹשִׁיבֵי עֶקְרַת כִּפְתִּית אִם רִבְעִים שְׁמִינִה יִתְלַלְוִיהֶם: (השלם קה, ו)

ח] אֶהְיֶה בִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי הַתַּעֲנִי: (השלם קה, ו)

ט] שְׁמַר פִּתְּאִים וְדִלּוֹתֵי וְלִי הַלוֹשִׁיעַ:

י] הִלְלוּ אֶת ה' כָּל גּוֹיִם שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֻמִּים: בִּי גִבֹר עֲלֵינוּ חֲסִדוֹ וְאֶמֶת ה' עֲלֵנוּ הַתְּלִיחִית:

יא] יָאֵתִיו חֲשִׁמְיִם מִנִּי מִצְרַיִם בִּישׁ תִּרְוִין דִּינִי כְּאֵלֹהִים:

יב] נָעַר חַיִּת קִנָּה עֶדֶת אֲבִירִים בַּעֲנֵי עֲשִׂים מִתְרַפֵּס בְּרַצֵּי כֶסֶף בְּזֵר עֲשִׂים קְרִיבֹת וְהַפְּצֹא: (השלם קה, ז)

יג] וַיִּכְרַסְמֶנָּה חוֹזֵר מִיַּעַר וְחִי שְׂרִי יִרְעֶנָּה:

יד] וְהָיָה סִרְיָה וְאֶתְנֶנָּה קֶשֶׁל לֵי אֵל יֵאֶזֶר וְלֹא יִחְסֵן בִּי לְיֹשְׁבֵימֵי קִנָּה הָיָה סִרְיָה לְאֵבֶל לְשִׁבְעָה וְלִכְלֶכֶה עֲשִׂים: (שעשע כג, ט)

מִן שְׁמֵימֵי נִתְּמַם הַמִּזְבֵּימֵם מִסְּמוֹתֵיהֶם כמקומן היו עומדים והלשן מגיע עד ללחך וכן פירש"י צנינוקין מקלָה ותימה למ"ד צפ"י מי שהיה (ועל דף גז.) כל העולם כולו מתת כוכב א' עומד האף ירדו הכוכבים הלא מלמד במתלה העולם י"ל דלא איירי אלא בכוכבים של נגלגל שכן מלות קטועים אצל שאר כוכבים קטנים הם^(ט):

כמנודה

ואקריה מבחוי' ואעשה^(ט) נם בתוך נם אמר לו הקב"ה רד באותה שעה פתח גבריאֵל ואמר ואמת ה' לעולם ר' נתן אומר ואמת ה' לעולם דגים שבים אמרוהו כדרב הונא דאמר רב הונא ישראל שבאותו הדור מקמני אמנה היו^(ט) ובדרדש רבה בר מרי מאי דכתיב^(ט) וימרו על ים בים סוף מלמד שהמרו ישראל באותה שעה ואמרו כשם שאנו עולין מצד אחד כך מצריים עולים מצד אחר אמר לו הקב"ה לשר

לשרך מישך ועבד ננו קטיל הימון של אצרהס: שנתן לו רבו מתנה. ששילס לנו מתנותינו מחיל וייתנו עקרת הבית: אומות העולם מאי עבדותיהו. לשנומי משוס דגבר עלינו חסדו הא עלן לשנומי: אנבורות ונפלאות. דחוימו עששה לזי: וקנה. עתם ישראל צין הקנים ציער: חזיר מיער. זה אדוס שכתוב זה (שס ז)^(ט) אכלה ומדקה ושאלה צרגלה רפסה וזה דרכו של חזיר: שכל מעשיה נבתיים בקולמוס אחד. כל' פה אחד להס להרע: מותרפם. ממיר פס פוטט יד: ברצי. כלומר ממניס עס ישראל לעשות רעוס בשדות שסס מקנלים ואין מקיימין דעריהס: זה

רשב"ם

ואקריה מבחוי' לשריוף אל הוורקין אותן למוך האור כדכתיב נוצריאֵל אלך די הסיקו לשדךך וגו' עד קטיל הימון שצבעה דנורא: פלוט אותה ליבשה. וייתנו לקבורה שס צוכות שאלמנו (שמות יד)^(ט) כי ה' נלחם להס בצמרים והייתו דכתיב (שס טו)^(ט) ויניח ימינך חללעמו ארץ שנבעה הקב"ה לארץ אלא עשנש על קצותן: שנותן לו רבו מתנה. פרנסה לדגיס: ביון דנחיתו בוכבי שמואי עיזיהו. נמיסו לאקורי נפשייהו נגלל קישון: פ"תחו דגים. שזיס: נחל קישון גרפם. לים כדכתיב (קהלס ז)^(ט) כל הנחלים הולכיס אל הים: ואמת ה' לעולם. ששילס לנו מתנותינו מחיל פרעה להתפרנס ממנו: אמרה כנסת ישראל. הוקניס והחשוכיס שכן אמרו על שזניס חשוכיס כל כך כדמשמע אל הצניס שהלס זועקת על הצניס ששמוה עקרת הבית: שמוני בניו. מרזח חטאתס נגלות: כחולדה וזו הדרה בעיקרי בתיים. והייתו עקרת הבית: אצי אהובה לפניך. להצני מעשמע כמו להצנמי כלומר להצנ אותי: לי נאה להושיע. יזמר מכל האומות שהרי ישראל ייחודו:

בשחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי שחל לו ב'ו. צהרצה מקומות צ"ס מלניו ששלח לו רבי ירצני ישמעאל צרני יוסי נחלוין כן והדכריס שהשיב לו כלן לא השיב לו פעס אחרת ושמא מלניס הרצה מלה רבי ישמעאל וכלל פעס ופעס שלח לו רבי והוא משיב לו אי נמי טולן השיבן צפעס אחת וצ"ס סידקן צמסכתות כל אחת על מקומה: אומות העולם מאי עבדותיהו. לשנומי משוס דעלינו גבר חסדו הא עלן לשנומי: אנבורות ונפלאות. דחוימן עששה בעולם וכל שכן אלו כי גבר עלינו חסדו יזמר מכל אומה ולשון: ויתאיו חשמוניב. דזרזות למלך המשיח

לירושלס כדכתיב לעיל מיניה מהיכלך על ירושלס לך יציילו מלכיס שי: געור חיה. אומה הרשעה: וקנה לך עדה. ישראל ואית דמפרשי מלכיס וכוש דכתיב אצרייס ולא הנירל דסתס עדה ישראל: קנה. דליס לשון קניס: ציער דחזיר ציער זו אדוס שכתוב זה אכלה ומדקה ושאלה צרגלה רפסה זה דרכו של חזיר: כלומר כולן פה אחד להרע לישראל אל סה ישראל לדין לפניהס כולן מחייצין אותו מדכתיב קנה ולא כתיב קניס משמע קולמוס אחד: בעגלי עמיב. עגליס של כל העולם הפקר שאין לה צעליס: מותרפם. ממיר פס פוטט יד: ברצי. כלומר מחנין עס ישראל לעשות רלונס בשוחד שכן מקנלני ואין מקיימין דעריהן: בירגיות. מגדליס: להברותהן. לחזיר חזירך: בית אוצרותיהן. של מירוש דגן ויהיר: ולא יחסן. לשון חוסן זה צימ גזיהן של כסף וזה הגזוין וטעמיס צוחק וצחוקן: זה

גמ' (ז) (ב) שכת 15. מולין (קס.) (ב) פרכין טו. (א) מולין (כ:) (ד) ר"ה י. ע"ש (ט) שחל (ל) (ו) אולי מלת אמר טעום הדפוס (ז) (ב)קלס (ח) כתיב (דוד) (ט) ר"ש רבבי (ל) (ט) ר"י (י) יוסי לרבי (ל) (י) רשב"ם (י"ז) קודס ד"ה ואמת **תוס'** (י) וי"ע חוספות לעיל דל. ד"ה כל ומספות חגיגה י. ד"ה מסוף]

הגהות

גמ' וצחברותה ר"ב צ"ל ולחזירך דטועה דמעות (פ"ה ב) וצכ"י (י) (ע"ד)

תורה אור (המשך)

רש"י (זו) קל בלך דנה מן די מלך מלכא ומצאפה ואחזאנא אוה ויתרא גבריאֵל אף די הפקו לְשִׁדְרוֹך מִשְׁפָּךְ וְגַבְרֵי קָשָׁה הַפּוֹן שְׂכִיבֵיהֶם די נורא:

(ומלל ג, ט) (זו) באתר דנה חנה תיית בקוין צִלְיָה וארי חזיה רביעיה רבֿעָאָה דְחִלְקָה ואִסְתִּיבַּת וְחִקְפָּא וְיִחִידֵא וַשֶּׁנֶן דִּי פִרְזִי לֹה יוֹרְבָן אֶבְלָה וּמִקְנָה וַיִּשְׁאָרָה בְּרַצֵּיָה בְּרַצֵּיָה רֶפְסָה וְהָיָא מִשְׁנֶה מִן קַל חִיוּתָא דִּי קִרְיָהה קְרִיבָה וְקִרְבֵּן עֲשִׂרִי קֹה:

רשב"ם (זו) וְהָיָה אֶת אֶפֶן מִקְרַבְתִּיו וְנִתְּנָהוּ בַּבְּבֻרָה וַיִּאֲמֹר מִצְרַיִם אֲנִיכָה מִפֶּנִּי יִשְׂרָאֵל בִּי ייִ קִלְקֵם קִלְקֵם בְּמִצְרַיִם: (שמות י, טז)

(יח) וַיִּתֵּן יִשְׂרָאֵל בְּחֻלְעָמוֹ אֶרְצוֹ:

(שמות טו, יז) יא] קַל הַתְּלִיחִים הַקְּבִים אֵל יִחְסֵן וְהָיָה אֲנִינוּ מִלֵּא אֵל מִקְוֵם שְׁחִתְּהֵלִים הַקְּבִים שֵׁם הָם שְׂבִים קִלְקֵבִת:

(קהלס ז, א)

לשון חבמים ♦ **אקריה** - אבעיר אלתם: **המור** - מורדיס (רש"י ענין טו): **דקרי דפרזלא** - דוקרניס של נחל: **אקריה** - מתחממו: **נחיתו** - ירדו: **למושיח נפשיהו** - לחרוס עצמם: **הדרה בעיקרי בתיים** - שחופרת וזרע בקרקע אלל יסודות הבתים: **חשמוניב** - שריס: **יז שרי** - טוף גדול שרלשו מגיע למניס (פ"ח ב"ב ע"ג): **מותרפם** - ממור ופוטט פיסת ידו (פ"ח רכ"ט): **בזיר** - פיר: **יחסן** - לשון חוסן (פ"ח רכ"ט):

קיצשו"ע עם פסקי משנ"ב

ו. אסור לעשות תנאי עם הגוי, שלאחר הפסח מחיב הגוי למכרו לו, או שהישראל מחיב לחזור ולקנותו ממנו. אבל יכול להבטיחו, שיחזור לקנותו ממנו ושייתן לו רוח.

ז. אסור למכור את החמץ למומר או למומרת; ולא לבן מומרת, אף-על-פי שילדתו מגוי לאחר שהמירה, כי לענין זה דינם כמו ישראל, והוי לה חמצו של ישראל שעבר עליו הפסח דאסור בהנאה.

ח. מי שיש לו חמץ במקום אחר או בדרך בעגלות או בספינה, יכול למכרו גם כן אגב קרקע שבמקומו. ומכל מקום יפקירו גם כן בפני בית-דין או שלשה אנשים. ואם הובא לו החמץ בפסח, הגוי הקונה הוא ישלם שכר העגלה ויתר ההוצאות. ואם הובא לו חמץ אשר שלח לו גוי סחורה, והוא לא בקשה ולא ידע, יקבלה גם כן הגוי וישלם מה שמגיע להמביא, והישראל לא יתעסק בה כלל, ואדרבה יפקירה גם כן בפני בית-דין או בפני שלשה אנשים.

ט. מי שיש לו ריחים, והטוחנים נותנים מכס תבואה מחמצת, צריך למכור או להשכיר את הריחים קדם פסח לגוי.

(ה) עין מ"ב, ס"ס ת"נ.

י. בענין מכירת בהמות שיאכילם הגוי חמץ, יש מחלוקת בין הגדולים זכרונם לברכה, ומי שאפשר לו להזהר, טוב לו. ואם אי אפשר לו יעשה על פי הוראת חכם.

יא. מתר להלוות לישראל כפר חמץ קדם הפסח שיחזיר לו לאחר הפסח. ויש מקומות שנוהגין בזה אסור¹.

(ו) מנהג האוסרים לא הובא במ"ב.

יב. אם חמצו של ישראל הוא ברשות גוי, או בהפוך, חמצו של גוי ברשות ישראל, יעשה שאלה היאך יתנהג בו, כי יש בזה הרבה חלוקי דינים - תמ תמא.

יג. צריכין לזהר שלא להנות לאחר הפסח מחמצו של ישראל שהוא חשוד שלא מכרו בדת.

סימן קטז

דיני ערב פסח שחל להיות בשבת

א. ערב פסח שחל להיות בשבת, בודקין את החמץ בליל שלשה-עשר, דהינו בלילה השני ליום הששי. ואחר הבדיקה מבטלו, ואומר, כל חמירא וכו', כמו בפעם אחרת, וביום הששי שורפו גם כן בזמן שהוא שרפו בכל ערב פסח. אבל אינו צריך לומר כל חמירא, אלא בשבת לאחר האכילה מבטלו ואומר, כל חמירא וכו'.

ב. הבכורים מתעניין ביום החמישי. ואם קשה לו להתענות עד לאחר בדיקת חמץ, יכול לטעם איזה דבר מועט^א קדם הבדיקה או יעשה שליח לבדק.

(א) ושעור הטעימה ע' לעיל, סי' ס"ט, ס"ג.

ג. אין מבשלין לשבת זו תבשילי קמח וגריסין, שיכולין להדבק בקדרות, ואסור להדיחן. על כן יבשל רק מאכלים שאינם מתדבקים. ואחר האכילה מנער היטב את המפה, ומצניע אותה עם כל כלי החמץ בחדר שאינו רגיל ללכת שמה בפסח. ואם נשאר לו מעט פת, יתננו לגוי, רק יזהר מאסור הוצאה (עין לעיל סימן פ"ב סעיף ט'). ומכבדין את הבית על ידי גוי או בדבר המתר.

יסוד ושורש העבודה

נשיאת פנים

גִּדְלֵי מַעֲלֵת בִּרְכַּת-כֹּהֲנִים וְהַגְבַּהַת יָדָם הַיְמָנִית עַל הַשְּׂמָאלִית דּוֹקָא בַּעֲת נְשִׂאוֹת פְּיָהֶם, מִבְּאֵר בְּרַעֲיָא מְהִימָנָא, פְּרַשְׁתָּ נִשְׂא (דף קמה.), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

הַמִּצְוָה הָעֲשָׂרִים וּשְׁתֵּים - שִׁיבְרָךְ הִכְהֵן אֶת הָעַם בְּכָל יוֹם בְּזָקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת ... וְעַל-כֵּן בִּבְרָכָה שֶׁהִכְהֵן מִבְּרָךְ אֶת הָעַם צָרִיךְ לְהַגְבִּיחַ הַיָּמִין עַל הַשְּׂמָאל וּלְעֵין [בִּבְרָכוֹת] בְּעֵין טוֹב. וְכִשְׁהִכְהֵן פּוֹרֵשׁ יָדָיו, הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה עַל אֱלוֹ הָאֲצָבָעוֹת, כִּי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַכֵּם עִם הִכְהֵן בִּבְרָכוֹת אֱלוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִים מִשְׁנֵי צִדִּים: מִמַּעַלָּה וּמִמַּטָּה. מִמַּעַלָּה - הוּא מִן הַשְּׂכִינָה הַשׁוֹרָה עַל אֱלוֹ הָאֲצָבָעוֹת, וּמִלְמַטָּה - הוּא מִהִכְהֵן שֶׁמִּבְּרָךְ. בּוֹא וְרֵא, הַדְּבָרִים שֶׁעוֹשִׂים לְמִטָּה מְעוֹרְרִים דְּבָרִים כְּנֻגִים לְמַעַלָּה, כְּעֵין זֶה בְּפִרְשֵׁת הָאֲצָבָעוֹת שֶׁל הִכְהֵן לְמִטָּה מִתְעוֹרְרַת הַשְּׂכִינָה לְבוֹא וּלְשׁוֹרֹת עֲלֶיהָ ... וְהִכְהֵן צָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּעֵין טוֹבָה בְּהִסְכָּמַת הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ שֶׁלְמַדְנָה. בִּשְׁעָה הַהִיא שֶׁבִּרְכָּה זֶה יוֹצֵאת מִפִּי שֶׁל הִכְהֵן, אֱלוֹ שְׁשִׁים אוֹתִיּוֹת [הַנִּמְצָאוֹת בִּבְרַכַּת כֹּהֲנִים] יוֹצֵאוֹת ... וְהַכֹּל, שְׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְשְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה, מוֹדִים עִם הִכְהֵן בִּבְרָכוֹת אֱלוֹ.

פְּקוּדָא עֲשִׂרִין וְתֵרִין — לְבָרְכָא כֹהֲנָא יָת עַמָּא בְּכָל יוֹמָא בְּזָקִיפּוֹ דְאֲצָבָעוֹ וְכו'. וְעַל דָּא בִּבְרַכְתָּא דְקָא בְּרַךְ כֹהֲנָא יָת עַמָּא אֲצִטְרִךְ לְזַקְפָּא יְמִינָה עַל שְׂמָאלָא וּלְעֵינָא בְּעֵינָא טָבָא. וְכֵד פִּרְשׁ יְדוּי כֹהֲנָא, שְׂכִינָתָא שְׂרִיא עַל אֲנוּן אֲצָבָעוֹ, דְהָא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסַתְפֵּם עִמָּה דְכֹהֲנָא בְּאֲנוּן בְּרַכָּן, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכִין מִתֵּרִין סְטֵרִין: מַעַלָּא וְתַתָּא. מַעַלָּא — שְׂכִינָתָא דְשְׂרִיא עַל אֲנוּן אֲצָבָעוֹ וְכֹהֲנָא דְקָא מִבְּרַךְ. תָּא חֲזִי, מַלְיָן דְקָא עֲבִדִּי מִתְעַרְיָן מַלְיָן לְעֵלָא, כְּגוֹנָא דָּא בְּפִרְשֵׁי דְאֲצָבָעוֹ דְכֹהֲנָא לְתַתָּא אֲתַעֲרַת שְׂכִינָתָא לְמִיתִי וּלְשְׂרִיא עַלְוֹ וְכו'. וְכֹהֲנָא בְּעֵי לְבָרְכָא בְּעֵינָא טָבָא בְּאֲסַתְפְּמוֹתָא דְשְׂכִינָתָא כְּמָה דְאֲתַמַּר. כֹּהֲנָא שְׁעֵתָא דְבִבְרַכְתָּא דָּא נִפְקָא מִפְּמָה דְכֹהֲנָא, אֲנוּן שְׁתֵּין אֲתוֹן נִפְקִין וְכו'. וְכֵלָא, שְׂכִינָתָא עֲלָאָה וְשְׂכִינָתָא דְלַתָּא, אֲוִדָן בְּכֹהֲנָא בְּאֲנוּן בְּרַכָּן. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעֵין גַּם בֵּין בְּפִרְשֵׁת פְּקוּדֵי (דף רכה.) מַעֲנִין זֶה.

וְעַל-כֵּן כָּל אִישׁ אִישׁ מְזַרַע אַהֲרֹן וְהוּא הוֹלֵךְ לִשְׂאֵא אֶת כַּפָּיו — הַלֹּךְ יֵלֵךְ בְּשִׁמְחָה עֲצוּמָה, וְהַבְּרָכָה יִהְיֶה בְּשִׁמְחָה רַבָּה וְעֲצוּמָה. וְכוֹנֵנֶת הַשִּׁמְחָה, הַלֹּא הִמָּה בָּאוּ בַּשְּׁעָרִים הַקְּדוּמִים (שַׁעַר הַשְּׁמִינִי, פֶּרֶק תְּשִׁיעִי) בְּעֵלִית הַכֹּהֵן לַתּוֹרָה, עֵין שָׁם. וַיִּזְהַר מְאֹד וּמְאֹד שְׂיִזְקֶךָ יָדוֹ הַיְּמָנִית עַל הַשִּׁמְמָלִית כַּמְבָּאָר בַּזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ הַנִּ"ל, וְכֵן מְבָאָר בְּשִׁלְחַן-עָרוֹף (ס"י קכח, סע' יב), עֵין שָׁם. וְטוֹב עֵין הוּא יְבִר"ף וְנוֹתֵן הַבְּרָכָה בְּעֵין יָפָה כַּמְבָּאָר בַּזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ הַנִּ"ל. וַיִּזְהַר מְאֹד לְהַדְגִּישׁ הַיּוֹד שֶׁל תַּבַּת "וַיִּשְׁמְרֶךָ" וְתַבַּת "וַיִּשְׂא", שֶׁלֹּא יִקְרָא "וַיִּשְׁמְרֶךָ", "אִשְׂא" בְּאֶלֶף, לְקַלּוֹת תּוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת הַגְּרוּן.

וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ בְּרַכַּת-כֹּהֲנִים כְּשֶׁהוּא יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן בְּאִימָה וּבִירָאָה, כַּמְבָּאָר בַּזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ, פֶּרֶשׁת נִשְׂא (דף קמז.), וְזֶה לְשׁוֹנוֹ:

תְּנָא: בְּהִיא שְׁעָתָא דְּכִהְנָא פֶּרֶס יְדוֹי וּמִתְבָּרְכִין עֲלָאִין וְתַתָּאִין, צְרִיכִין עֲמָא לְמִיתָב בְּדַחִילוֹ בְּאִימָתָא, וְלִגְדַּע דִּהִיא שְׁעָתָא עֲדֵן רְעוּתָא אֲשֶׁתִּכַּח בְּכִלְהוּ עֲלָמִין, וְלִית דִּינָא בְּכִלְהוּ. עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ.	לְמִדְּנֵנוּ: בַּשְּׁעָה הַהִיא שֶׁהַכֹּהֵן נוֹשֵׂא כַּפָּיו וְהַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים, צְרִיף הָעָם לְשִׁבְת בִּירָאָה בְּאִימָה, וְלִדְעַת שֶׁבַשְׁעָה הַהִיא נִמְצָא עֵת רְצוֹן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאֵין דִּין בְּכֻלָּם.
---	---

וַעֲיִינֵיהֶם יִשִּׁיתוּ לְנִטּוֹת בְּאֶרֶץ כְּמוֹ שְׁעוּמֵד בְּתַפְלָה מִמֶּשׁ, כַּמְבָּאָר בְּשִׁלְחַן-עָרוֹף (ס"י קכח, סע"ף כג), עֵין שָׁם. וַיִּכּוֹן לְבוֹ לְכָל תַּבָּה וְתַבָּה שְׂיִוצֵא מִפִּי הַכֹּהֲנִים, וְלֹא יֵאמָר שׁוּם פְּסוּק הַנִּדְפָּס בַּסְּדוּרִים, כַּמְבָּאָר בְּשִׁלְחַן-עָרוֹף (ס"י ה"ל, סע' כו), עֵין שָׁם. רַק בְּסוּף כָּל בְּרָכָה שְׂמֵאֲרִיכִין הַכֹּהֲנִים בְּנִגּוּן, רָאוּי לֵאמֹר: "רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי שְׁלֶךְ וְכוּ'", אֵךְ יִזְהַר מְאֹד לְסִים קִדְּם שְׂיִיצֵא מִפִּי הַכֹּהֲנִים תַּבָּה שֶׁל סוּף הַבְּרָכָה: "וַיִּשְׁמְרֶךָ", וַיַּחֲנֹךְ, "שְׁלוֹם", וַיַּעֲנֶה אַחֲרֵיהֶם אָמֵן בְּכוֹנָה עֲצוּמָה.

ליקוט מספרים הקדושים

ושמחת בחגך

תנו רבנן, חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל, שנאמר (דברים טז, יד) ושמחת בחגך.

במה משמח - ביין. רבי יהודה אומר, אנשים בראוי להם, ונשים בראוי להן. אנשים בראוי להם - ביין, ונשים במאי, תני רב יוסף, בבבל - בבגדי צבעונין, בארץ ישראל - בבגדי פשתן מגוהצין.

תניא, רבי יהודה בן בתירא אומר, בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר, שנאמר (דברים כז, ז) וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך. ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין, שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש.

(פסחים קט, א)

משבח אני את העצלנין ברגל

תנו רבנן, מעשה ברבי אלעאי שהלך להקביל פני רבי אליעזר רבו בלוד ברגל, אמר לו: אלעאי, אינך משובתי הרגל, שהיה רבי אליעזר אומר, משבח אני את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל, דכתיב (דברים יד, כו) ושמחת אתה וביתך נואע"פ שמצד העצלה הוא שעושין כן, מ"מ הפעולה הנמשכת ממנה טובה (מאירי).

(סוכה כז, ב)

כל מה שמשמח אותו

כתב בעל היראים ז"ל, למדנו שכל שמחה הראויה לאדם וכל דבר המשמחו חייב אדם לעשות ברגל בכל דבר שלבבו מוצא שמחה וקורת רוח, באכילה ושתייה וטיול, וכל דבר שמחה היא לו חייב לעשות.

(שבלי הלקט - עצרת, רסב)

לשמוח גם במנעלים חדשים

אמר מהר"ש, מצוה לשמוח ברגלים, הנשים בבגדי צבעונים בא"י, ובבגדי פשתן מגוהצין בבבל, והאנשים ישמחו בבשר ויין, והתינוקות בקליות בפירות ובביצים. עיקר שמחת הרגל לשמח את העניים וליתן להם צדקה.

ואם אין יד האדם משגת לשמוח בבגדים כל כך, יקנה לפחות זוג מנעלים חדשים לכבוד הרגל, ואת בניו ישמח בקליות ואגוזים.

(מנהגי מהרי"ל - הלכות יום טוב, טו)

לקבל המועד בסבר פנים יפות

והטעם שהמועד נקרא אושפיזא, שבא מזמן לזמן. וכמו שהאורח צריך לקבלו בסבר פנים יפות, כן צריך לקבל הימים טובים, והטעם, שבימים טובים מתגלה אור חדש כענין שפירש הרשב"י ע"ה בפרשת אמור בענין 'מקראי קודש'.

(ראשית חכמה - שער האהבה, פ"י)

אם אתה משמח את שלי

רבי יהודה בר רבי סימון אמר, אמר הקב"ה אתה יש לך ארבעה בני בתים ואני יש לי ארבעה בני בנים, ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך (דברים מז, יד) - שלך, וחלוי וחגר והיתום והאלמנה (שם) - שלי, וכולם בפסוק אחד. אם אתה משמח את שלי, בימים טובים שנתתי לך, אף אני משמח את שלך, [ואין שמחה אלא] בבית הבחירה, שנאמר (ישעיה נה, ז) והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי וגו'.

(תנחומא ישן - ראה, יז)

חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל

חייב אדם לשמח בנו ובני ביתו ברגל (פסחים קט.), ושם נאמר, תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבית המקדש היה קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר (דברים כז, ז) וזבחת שלמים ואכלת שם וגו', עכשיו אין שמחה אלא ביין שנאמר (תהלים קד, טו) ויין ישמח לבב אנוש, ואמרו עוד, במה משמחם, אנשים בראוי להם ביין, ונשים בראוי להן בבגדים נאים, והזהירנו התורה כמו כן להכניס בכלל השמחה העניים והגרים והחלולים, שנאמר (דברים טז, יד) אתה וגו' והלוי והגר והיתום האלמנה.

משרשי המצוה, לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון על כל פנים ואל המנוחה ואל השינה, ורצה האל לזכותינו אנחנו עמו וצאן מרעיתו, וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו, והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו, וימצא לנו תרופה גדולה בהיות שובע השמחות לשמו ולזכרו, כי המחשבה הזאת תהיה לנו גדר לבל נצא מדרך היושר יותר מדאי, ואשר עמו התבוננות מבלי החפץ בקטרוג ימצא טעם בדברי.

(ספר החינוך)

ימי חול המועד קדושים וימי רצון

הימים שבין ראשון של פסח ליום אחרון נקראין 'חול המועד', והטעם, מפני שהן חול לגבי ראשון ושביעי, אבל לגבי שאר ימים מועד איקרו, ולכן אין לאדם לעסוק בשום מלאכה לא גדולה ולא קטנה, ולא התירו כי אם דבר האבד ושיהיה נקל לעשותו.

ולא יאמר אדם, כיון שאיני יכול לעשות בהם מלאכה, אוכל ואשתה ואטייל ואשמח בהם, כי אין זה כוונת הימים טובים והמועדים, חלילה להאמין זה, והפתאים והסכלים לבם נוטה לסכלות זה, אבל האמת, לא ניתנו ימים טובים לישראל אלא כדי שיהיו פנויים מעסקם ומלאכתם ויעסקו בתורה בלי טרדה ובלי מחשבה, והם ימי רצון, ומוצלחים בלמודים, לכן אין לאדם לאבד אותם במאכל ושינה וטיוול, אלא

כל אחד יעמוד במקומו המיוחד לו ויעסוק במה שחננו האל יתברך ויתעלה, בעלי מקרא במקרא, בעלי משנה במשנה, בעלי גמרא בגמרא.

ולא מפני זה תענה נפשו, אלא יאכל דברים טובים ומוטעמים, וישתה כראוי לו, וישן מעט אם בר הכי הוא, והרי כל זה עונג לגופו, ואחר כך שאר היום יענג נפשו העגומה אשר היא יושבת כשבויה בגלות ואין מי שיחוש לה ולתועלתה וכו'.

וכל אלו הימים יש בהם תוספת קדושה, ויש קרבן מוסף לכל יום וכו', גם יש בהם תוספת גברא בקריאת התורה, ומתוך ענינים אלו נראה שיש בהם קדושה, ואין השכל נותן שניתנה הקדושה בימים לאכול ולשתות ולנהוג בהם מנהג חול, והמתנהג בהם במנהג הזה בשגגה ינהג, ועתיד ליתן את הדין, ומחלל קדושת הימים ומעלתם, אבל הענין כאשר כתבתי, והחכם עיניו בראשו לשקול כל הענינים, כאשר כתבתי כמה פעמים.

(סדר היום - ענין חול המועד)

שמחת יו"ט ולא הוללות

מדת החסידים אשר ה' לנגדם תמיד ובכל דרכיהם ידעוהו, בעת שמחתם אז יותר ויותר מברכין ומשבחין להקב"ה אשר שמחם.

ויאמר האדם בלבו בעת שמחתו והנאתו: ואם כך היא שמחת העוה"ז אשר היא הבל כי יש אחריה תונה וצער, א"כ מה תהא שמחת העוה"ב התמידית שאין אחריה תונה.

כשאדם אוכל ושותה ושמח ברגל, לא ימשוך בבשר ויין ובשחוק ובקלות ראש ויאמר כל המוסיף בזה מרבה בשמחת מצוה, לפי שאין השחוק והקלות ראש הרבה שמחה אלא הוללות וסכלות, ולא נצטוינו על ההוללות והסכלות אלא על שמחה שיש בה עבודת היוצר.

(טור סי' תקכט)

שמחת המועד כימי מקראי קודש

ומתנאי שמחת המועדים שלא יהיה שמח בשחוק וטיוולים כמנהג שמחת הגויים בחגיהם, שנאמר (הושע ט, א) אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, אלא יהיה בשמחת המועד עצמו שהם ימי מקראי קדש, כדפירשתי לעיל, והוא כאדם שיהיה עומד בחשך שישמח בבא אליו אור חדש, כך צריך שיהיה שמח בשמחת התורה במועד יותר משאר הזמנים, כדפירשו רבותינו ז"ל (ירושלמי שבת פט"ו ה"ג) שלא ניתנו ימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה.

(ראשית חכמה - שער האהבה, פ"י)

שמחת יו"ט עם בני ביתו בדרך התורה

המישרים אורחותם יתנו אל לבם דבר בעתו, על מה הימים נזכרים ונעשים ומה הגיע על ישראל בימים ההם בזמן הזה, ויעמיק במחשבות טהורות מה טוב חלקנו אשר בחר בנו מלך מלכי המלכים הקב"ה מכל העמים וחיבה יתירה נודעת לנו ולא זו מחבבינו, ונתן לנו ימים טובים אשר בהם משפיע על נר"ן שפע קדושה וטהרה, ורצה הקב"ה לזכות את ישראל עם בחירו לפיכך הרבה להם תורה ומצות עד שציונו לשמוח ביום טוב ולמצוה יחשב לנו וקובע לנו שכר, וכהנה רבות, היש חיד מתוק מזה, כזאת וכזאת החי יתן אל לבו ויעמיק במחשבתו באופן שאי אפשר שלא לשמוח.

... ובכלל מצות היום לשמח לב אשתו ובניו כפי כחו וכפי הראוי להם לפי רצונם, ואמרו בש"ס משבח אני את העצלנים שאין יוצאים מביתם ביום טוב דכתיב ושמחת אתה וביתך, ולא יפה עושים אותם שסועדים בבית חבריהם ביום טוב ומניחים את נשותיהם וילדיהם בביתם יחידים ובודאי צער הוא להם וראוי לאדם שיבטל קצת רצונו מפני רצונם...

והן בכלל לשמח לב עניים ואביונים קודם כל יום טוב כפי כחו, וידוע כמה החמירו בזוהר הקדוש על זה ואמרו שהקדוש ברוך הוא מבקר את העניים ביום טוב ואם רואה שאין להם במה לשמוח בוכה עליהם, ועוד אמרו ואי איהו חדי בלחודוהי ולא יחוב למסכני עונשיה סגי דלא יחוב חידו לאחרא עליה כתיב וזריתי פרש על פניכם פרש חגיכם עיין שם, ולכן לא יעבור מליתן לעניים בכל

יום טוב כברכת ח' אשר נתן לו וירא ויפחד ולא יתרצה במעט שנותן כי לפום גמלא שיחנא, ואז ישמח לבו ויגל כבודו ולא תאונה אליו רעה ונגע לא יקרב באהליו והיה שלום בחילו...

ובכלל מצות היום, מה שאמרו רז"ל שמשנה תיקן להם לישראל שיהיו דורשין הלכות חג בחג ואם חביבין דברי סופרים וצריך ליזהר בהן כ"ש וק"ו תקנת משה רבינו ע"ה, והמצוה הזאת מוטלת על הת"ח לדרוש ברבים וליתן חלק לה' בעלות המנחה בדבר בעתו דינים ומוסר, ועל שאר עמא חיובא רמיא שיהיו באים לשמוע על מנת לשמור ולעשות ויקבלו שכר טוב על השמיעה ועל העשיה, וכזה יהי חג לה' וישמח ח' במעשיו.

(פלא יועץ)

אין שמחה אלא בבשר ויין לתו"ש

ומה שציוותה התורה ושמחת בחגך ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (פסחים קט, א) אין שמחה אלא בבשר ויין, וכתוב במצות המועדים (דברים כז, ז) וזבחת שלמים ואכלת שם, אין כוונתם אל מלוי הכרס ולהנאת החיך חס ושלום, רק שיאכל וישתה כדי שייטיב לבו בתורה, כי בהתחזק הכוחות הגופניות יתחזקו הכוחות הנפשיות, כמו שכתב הבחיי בפרשת תולדות גבי מטעמים של יצחק, ובפרשת יתרו גבי סעודות אהרן וזקני ישראל. ולא כמו שעושים מקצת ההמוניים בחגים ובמועדים וכו'.

(של"ה הקדוש - מסכת סוכה, פרק נר מצוה, לא)

כל המבזה את המועדות בעובד ע"ז

ואמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה, כל המבזה את המועדים - חולו של מועד (רש"י) כאילו עובד עבודת כוכבים, דכתיב (שמות לד, יז) אלהי מסכה לא תעשה לך, וסמך ליה את חג המצות תשמור [מפרש בחגיגה (יח, א) אם בראשון ובשביעי הרי כבר אמור, הא לא בא להזהיר אלא על חולו של מועד שאסור בעשיית מלאכה (רש"י)].

(מכות כג, א)

המבזה את המועדות אין לו חלק לעוה"ב

רבי אלעזר המודעי אומר המחלל את הקדשים והמבזה את המועדות נימים של חול המועד, עושה בהן מלאכה או נוהג בהן מנהג חול באכילה ושתייה (רע"ב) וכו', אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא. (אבות ג, יא)

תפילין בחול המועד

בחול המועד גם כן אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמו, שימי חול המועד גם הם אות נבפסח - אכילת מצה, ובסוכה - ישיבת הסוכה (מנ"א ס"ק ג). הגה, וי"א שחול המועד חייב בתפילין, וכן נוהגין בכל גלילות אלו להניחם במועד ולברך עליהם, אלא שאין מברכים עליהם בקול רם בבהכנ"ס כמו שאר ימות השנה [להורות שיש בהן קצת קדושת האות (שו"ע הרב)].

(שו"ע סי' לא ס"ב)

ועכשיו נהגו כל בני ספרד שלא להניחם בחול המועד, ושמעתי שמקודם היו מניחים אותם בחול המועד כדברי הרא"ש, ואח"כ מצאו שכתב רבי שמעון בר יוחי במאמר אחד שאסור להניחם בחול המועד, ועל כן נמנעו מלהניחם בחול המועד. וכן כתב מורי דודי הה"ר יצחק קארו ז"ל בתשובה.

(בית יוסף סי' לא)

והזוהר (זוה"ח שה"ש ח, א) מפליג מאוד בעונש הנחתן בחול המועד.

(ט"ז שם ס"ק ב)

טעם חיוב אדם לקבל פני רבו ברגל

ימי המועד וחול המועד בכלל כולם קדושים בקדושת יו"ט, ומה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"א) שלא לבזות המועדות המה ימי חול המועד, ומה שהוא נקרא חול לענין מלאכת דבר אבד, והיינו שילמוד בספרי מוסר ענינים השייכים למועד, והזמן גורם להם שאם הוא ילך בטל אז היא אבדת נשמתו, מאחר שהוא אוכל ושותה ושמח ופן ישכח את ה' אלהיו, לכן תהא יראת ה' תמיד על פניו.

ואמרו חז"ל (חגיגה יח.) חול המועד אסור בעשיית מלאכה, וכן אמרו (מגילה כא.) כל מקום שיש בו ביטול מלאכה לעם קורין שלשה, וכל שאין בו ביטול מלאכה

לעם כגון חול המועד קורין ארבעה, ר"ל בקריאת התורה אין בו ביטול מלאכה לפי שבלאו הכי אסור בעשיית מלאכה לכן קורין ארבעה. וכיון שחול המועד אסור בעשיית מלאכה לא ילך במל מדברי תורה, והחיוב על הרבנים והמגידים והמוכיחים שבכל עיר ועיר למשוך את העם לבית המדרש, ויאמר להם חייב אדם לקבל פני רבו ברגל, וחייב אדם לטהר עצמו ברגל, והם אחד, כי ע"י שהוא מקבל פני רבו ומשכים לפתחו, והוא בכדי שישמע דברי תורה חכמה ומוסר מרבו, בזה הוא מטהר את עצמו ומטהר את נשמתו, לכן כל צמא לכו למים של תורה.

ובפרט בזמנינו הוא חול המועד שאנו עושים שבתינו חול, בזמן שהבית המקדש חרב ואין לנו שלמי שמחה, ובעינין זביחה בשעת שמחה לזבוח את יצרו ולקרוע את לבו ביום כי יקח מועד, ישים אל לבו שהשמחה נחפך לנו ליגון, ויאמר איך אשמח ואיך אסמך כי אין לנו לא סמיכה ולא תנופה ולא הגשה אפילו לתפלה בהגלות המר הזה, ושבת משוש חגיגנו שאין לנו לא חגיגה ולא עולת ראייה כעוורים הממשישים בצהרים וסומין פטורין מן הראייה, פטור אבל אסור בבית אסורים.

... ונחזור לענין של מעלה שצריכין להורות לעם, הדרך אשר ילכו בה, ובפרט אותן שאינן בני תורה, שיהיו אוהבי תורה ושומעי תורה, והמה נקראים חול המועד, כי הת"ח נקרא מועד כמובא בזוהר (ח"ג כט.) שהוא כולו מועד מצד גופו ונשמתו, והעמי ארץ נקראים חול המועד, חול המה מצד גופם ומועד נקראים מצד נשמתם, ולפי שהמה נקראים חול המועד, החיוב עליהם בימיהם המה ימי חול המועד לילך לדרוש את ח' בבית המדרש.

(שער המלך)

קבלת פני צדיק בעליה לרגל

מקדש ישראל והזמנים. כבר בארנו במ"א ענין עליית הרגל, וכן מ"ש כחז"ל (ר"ה טז:) חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, הוא כדי להעלות כל התורה ומצות אשר לא נעשו בדחילו ורחימו ולא פרחו לעילא ונשארו למטה בבחינת הרגלים,

ועתה יש להם עלי' בעליית הרגל ובקבלת פני הצדיק, וז"פ (תהלים קיט, קה) נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי.

וכבר בארנו בענין תפלת נעילה הכל הולך אחר החיתום, כי סיום הדבר הוא כדי להעלות כל התפלות מכל היום, וכן הוא ענין סיום המסכת כדי להעלות כל הלימוד מראש ועד סוף, וז"ש מקדש ישראל והזמנים, הוא הזמן שעבר ממועד העבר עד המועד הזה, ולזה מברכין שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה בכל רגל ורגל כנ"ל.

(תפארת שלמה)

סעודת אסתר ביום השני

יש לעשות ביום שני בסעודה איזה דבר [זכר] לסעודת אסתר, שכיום ההוא נתלה המן.

(מגן אברהם ריש סי' תצ)

וראיתי באחד מהמדקקים שהיו עושים בסעודתם של יום שני של פסח איזה זכר לסעודת אסתר, כי בו ביום נתלה, כדי להזכיר שבחו של מקום ברוך הוא. (של"ה הק' - מס' מגילה, נר מצוה, ט, בהג"ה)

על סעודת אסתר איתא במדרש שאסתר לא היתה ישינה בלילה זו מחמת שהיתה טרודה להכין צרכי הסעודה. החידושי הרי"ם זי"ע היה שואל, וכי לא היתה לאסתר עבדים ושפחות, אשר היתה נצרכת להכין בעצמה הסעודה, אלא מפני שהסעודה היתה משלה, ולכן היתה מחויבת להזהר מחמץ, ולעשות הלחם מצה, ולכן היתה עוסקת בעצמה, וזה היה סם המות להמן, כי המן הרשע הוא בעצמו הוא השאור, ואסתר היתה מבטלת.

(שיח שרפי קודש - פסח, יט)

קריאת סדר קרבנות הנשיאים

קרֵבֶן גַּמְלִיאֵל בֶּן פִּדְהָצוֹר

יום ראשון בשבת היה ושמונה לחודש ניסן היה. והיה מסורת ביד שבט מנשה חכמיהם וגדוליהם מן יעקב אבינו כל מה שעתיד ליארע להם עד ימות המשיח. ושבט מנשה הקריבו על שם יעקב ויוסף, כמו שהקריב נשיא אפרים, ורמזו בכל פרט מהקרֵבֶן לענין אחר בענין יעקב או יוסף לפי מה שברכו את מנשה (מדרש רבה).

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לְבְנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פִּדְהָצוֹר: קָרָבָנוּ
קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף
שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם | מִלֵּאִים סֵלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
לְמִנְחָה: כֹּה אֶחָת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה קִמְרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־כָּקָר אֵיל
אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחֻטָּאת: וְלִזְבַּח
הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתִידִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה
חֲמִשָּׁה זֶה קָרָבֶן גַּמְלִיאֵל בֶּן־פִּדְהָצוֹר: